

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

EUROSISTĒMA

ECB 2012. GADA DECEMBRA "MĒNEŠA BIĻETENS"

IEVADRAKSTS

Pamatojoties uz regulāro tautsaimniecības un monetāro analīzi, Padome 6. decembra sanāksmē nolēma nemainīt galvenās ECB procentu likmes. Ņemot vērā augstās enerģijas cenas un netiešo nodokļu kāpumu dažās euro zonas valstīs, SPCI inflācija kādu laiku bijusi paaugstināta. Pēdējā laikā inflācija samazinājusies, kā gaidīts, un paredzams, ka 2013. gadā tā saruks zem 2%. Politikai svarīgajā termiņā inflācijai vajadzētu saglabāties cenu stabilitātei atbilstošā līmenī. Monetārās ekspansijas pamattempis joprojām ir ierobežots. Euro zonas inflācijas gaidas stabili saglabājas līmenī, kas atbilst Padomes mērķim vidējā termiņā nodrošināt inflācijas līmeni zemāku par 2%, bet tuvu tam. Gaidāms, ka nākamajā gadā euro zonā turpināsies ekonomiskais apsūkums. Konkrētāk, nepieciešamais finanšu un nefinanšu sektora bilanču koriģēšanas process un ieilgusī nenoteiktība joprojām ietekmēs ekonomisko aktivitāti. Vēlāk 2013. gadā ekonomiskajai aktivitātei vajadzētu pakāpeniski atjaunoties, augot pasaules pieprasījumam un ECB stimulējošajai monetārās politikas nostājai un būtiski uzlabotajai finanšu tirgus konfidencei iedarbojoties uz tautsaimniecību. Lai saglabātu konfidenci, valdībām svarīgi turpmāk samazināt gan fiskālo, gan strukturālo nesabalansētību un turpināt finanšu sektora pārstrukturēšanu.

Padome arī pieņēma lēmumu turpināt veikt Eurosistēmas galvenās refinansēšanas operācijas (GRO), izmantojot fiksētas procentu likmes izsoles procedūru ar pilna apjoma piešķirumu, tik ilgi, kamēr tas būs nepieciešams, un vismaz līdz 2013. gada sestā rezervju prasību izpildes perioda beigām 2013. gada 9. jūlijā. Šo procedūru turpinās izmantot arī Eurosistēmas speciāla termiņa refinansēšanas operācijās ar dzēšanas termiņu viens rezervju prasību izpildes periods, kuras turpinās veikt tik ilgi, cik būs nepieciešams, un vismaz līdz 2013. gada 2. ceturksņa beigām. Šajās speciālā termiņa refinansēšanas operācijās fiksētā procentu likme būs tāda kā tajā laikā piemērotā GRO procentu likme. 3 mēnešu ilgāka termiņa refinansēšanas operāciju, kas tiks izsolītas līdz 2013. gada jūnijam, procentu likmes tiks noteiktas pēc GRO vidējās procentu likmes attiecīgās ilgāka termiņa refinansēšanas operācijas termiņa laikā.

Runājot par tautsaimniecības analīzi, euro zonas reālais IKP 2012. gada 3. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni samazinājās par 0.1% (2. ceturksnī – 0.2%). Pieejamie statistiskie dati un apsekojumu rādītāji joprojām liecina par turpmāku ekonomiskās aktivitātes sarukumu gada pēdējā ceturksnī, lai gan daži jaunākie rādītāji stabilizējušies zemā līmenī un finanšu tirgus konfidence vēl vairāk uzlabojusies. Īstermiņā gaidāms, ka nākamajā gadā turpināsies vāja ekonomiskā aktivitāte, atspoguļojot sliktā patērētāju un investoru noskaņojuma un nelielā ārējā pieprasījuma negatīvo ietekmi uz iekšzemes izdevumiem. Vēlāk 2013. gadā tautsaimniecībai būtu pakāpeniski jāsāk atveseļoties, stimulējošajai ECB monetārās politikas nostājai un būtiski uzlabotajai finanšu tirgus konfidencei iedarbojoties uz privātajiem iekšzemes izdevumiem, savukārt ārējā pieprasījuma nostiprināšanās veicinātu eksporta pieaugumu.

Šo novērtējumu atspoguļo arī Eurosistēmas speciālistu 2012. gada decembra makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai, kas paredz, ka reālā IKP gada kāpums 2012. gadā būs –0.6––0.4%, 2013. gadā –0.9–0.3%, un 2014. gadā –0.2–2.2%. Salīdzinājumā ar ECB speciālistu 2012. gada septembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm 2012. un 2013. gada diapazoni pārskatīti un pazemināti.

Padome joprojām uzskata, ka pastāv leģitīmi euro zonas tautsaimniecības perspektīvas riski. Tie galvenokārt saistīti ar neskaidrībām par euro zonas valsts parāda krīzes un vadības jautājumu atrisinājumu, ģeopolitiskiem jautājumiem un ASV fiskālās politikas lēmumiem, kas, iespējams, pasliktinās noskaņojumu ilgāk, nekā pašlaik paredzēts, un turpmāk aizkavēs privāto investīciju, nodarbinātības un patēriņa kāpumu.

Saskaņā ar Eurostat ātro aplēsi euro zonas valstu SPCI gada inflācija 2012. gada novembrī saruka līdz 2.2% (oktobrī – 2.5% un divos iepriekšējos mēnešos – 2.6%). Pamatojoties uz pašreizējām biržā tirgoto naftas nākotnes līgumu cenām, nākamajā gadā gaidāms turpmāks inflācijas kritums zem 2%. Politikai svarīgajā periodā euro zonas vājas ekonomiskās aktivitātes apstākļos un ņemot vērā pienācīgi stabilizētās ilgtermiņa inflācijas gaidas, pamatā esošajam cenu spiedienam joprojām vajadzētu būt mērenam.

Šis novērtējums atspoguļojas arī Eurosistēmas speciālistu 2012. gada decembra makroekonomiskajās iespēju aplēsēs euro zonai, kas paredz, ka SPCI gada inflācija 2012. gadā būs 2.5%, 2013. gadā – 1.1–2.1% un 2014. gadā – 0.6–2.2%. Salīdzinājumā ar ECB speciālistu 2012. gada septembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm 2013. gada iespēju aplēšu diapazons pārskatīts un samazināts.

Padomes novērtējumā ar cenu attīstības perspektīvu saistītie riski kopumā tiek uzskatīti par līdzsvarotiem. Lejupvērstos riskus galvenokārt rada vājāka ekonomiskā aktivitāte un ar augstākām administratīvi regulējamām cenām un netiešajiem nodokļiem, kā arī augstākām naftas cenām saistītie augšupvērstie riski.

Runājot par monetāro analīzi, saglabājas ierobežots monetārās ekspansijas pamattempis, ņemot vērā vairāku mēnešu norises. Jaunākie dati rāda, ka M3 gada kāpuma temps oktobrī bija 3.9% (septembrī – 2.6%), bet M1 pieauguma temps bija 6.4% (septembrī – 5.0%). Šīs norises daļēji saistītas ar konkrētu darījumu, kas noteicis nemonetārajam finanšu sektoram piederošo noguldījumu uz nakti atlikuma kāpumu. Vienlaikus oktobrī pieauga arī mājāsaimniecību un nefinanšu sabiedrību noguldījumu atlikums. Kopumā nepieciešami plašāki novērojumi, lai nodalītu īsāka termiņa svārstības un ilglaicīgākus faktorus. Pretēji monetārajām norisēm kredītu atlikuma pieaugums gandrīz nemainījās. Privātajam sektoram izsniegto aizdevumu atlikuma gada pieauguma temps (aizdevumu dati koriģēti atbilstoši datiem par aizdevumu pārdošanu un vērtspapīrošanu) oktobrī bija –0.4% (tāpat kā septembrī). Taču šīs norises atspoguļo to, ka nefinanšu sabiedrības neto izteiksmē vēl arvien aizdevumus atmaksā, tādējādi šo aizdevumu atlikuma gada samazinājuma temps bija –1.5% (septembrī – –1.2%). MFI mājāsaimniecību kreditēšanas gada pieauguma temps oktobrī saglabājās nemainīgs (0.8%). Lēnā aizdevumu atlikuma dinamika lielā mērā atspoguļo vājās IKP perspektīvas, palielinātu nevēlēšanos uzņemties riskus un notiekošo mājāsaimniecību un uzņēmumu bilancu koriģēšanu, kas kopumā nelabvēlīgi ietekmē kredītu pieprasījumu. Turklāt vairākās euro zonas valstīs kredītu piedāvājumu ierobežo kapitāla ierobežojumi, riska uztvere un finanšu tirgu segmentācija.

Lai nodrošinātu atbilstošu monetārās politikas transmisiju uz finansēšanas nosacījumiem euro zonas valstīs, ir būtiski nepieciešamības gadījumā turpināt banku izturības nostiprināšanu. Banku bilancu stabilitāte būs noteicošais faktors, kas stimulēs gan atbilstošu tautsaimniecības kreditēšanu, gan visu finansēšanas kanālu normalizēšanos. Izlēmīgi pasākumi attiecībā uz integrētas finanšu sistēmas izveidi palīdzēs īstenot šo mērķi. Vienots uzraudzības mehānisms (VUM) ir viens no svarīgākajiem elementiem. Tas iezīmē būtisku virzību uz banku sistēmas reintegrāciju.

Apkopojot minēto, tautsaimniecības analīzes rezultāti liecina, ka cenu dinamikai vidējā termiņā vajadzētu saglabāties cenu stabilitātei atbilstošā līmenī. Salīdzinājums ar monetārās analīzes sniegtajām norādēm to apstiprina.

Turpmākiem ekonomiskās politikas pasākumiem un Eiropas pārvaldības reformas progresam vajadzētu stimulēt finanšu tirgus noskaņojumu un uzlabot tautsaimniecības izaugsmes perspektīvas. Šajā kontekstā Padome ar nepacietību gaida, ka 2012. gada 13. un 14. decembra Eiropadomes sanāksmē tiks pieņemts plāns patiesas Ekonomikas un monetārās savienības izveidei. Iniciatīvas strukturālo reformu paātrināšanai, kas palīdzētu atjaunot konkurētspēju, ir īpaši būtiskas, lai uzlabotu euro zonas valstu izaugsmes potenciālu un veicinātu nodarbinātību. Runājot vispārīgāk, visām euro zonas valstīm jānodrošina, ka to preču un darba tirgi spēj pielāgoties atbilstoši to raitas un efektīvas darbības prasībām monetārajā savienībā. Visbeidzot, gaidāms, ka turpmāka fiskālā konsolidācija atjaunos stabilas fiskālās pozīcijas atbilstoši Stabilitātes un izaugsmes paktā noteiktajām saistībām un 2012. gada Eiropas semestra ieteikumiem. Jau panākts ievērojams progress, samazinot iekšzemes un ārējo nesabalansētību un uzlabojot konkurētspēju. Turpmākiem politikas pasākumiem Eiropas, strukturālo un fiskālo reformu jomā būtu jābūt savstarpēji pastiprinošiem, kalpojot par spēcīgu signālu tirgiem.

ECB 2012. GADA DECEMBRA "MĒNEŠA BIĻETENS": NODAĻU KOPSAVILKUMS

EKONOMISKĀS UN MONETĀRĀS NORISES

1. EURO ZONAS ĀRĒJĀ VIDE

Pasaules tautsaimniecības izaugsmes temps joprojām ir lēns. Pasaules tautsaimniecības atveseļošanās 2012. gadā līdz ar konfidences pasliktināšanos zaudēja tempu. Pasaules tirdzniecība turpināja sarukt, attīstīto valstu izaugsmes palēninājumam sākot ietekmēt attīstības valstis. Jaunākie apsekojumu dati liecina, ka pasaules tautsaimniecības izaugsmes dinamika arī nākotnē būs ierobežota, jo ir pazīmes, kas norāda uz noskaņojuma rādītāju stabilizēšanos zemā līmenī 4. ceturksnī. Pēc tam gaidāma tikai pakāpeniska pasaules ekonomiskās aktivitātes pastiprināšanās, un paredzams, ka attīstības valstīs izaugsme būs stabilāka nekā attīstītajās valstīs. Kopējā pasaules inflācija pēdējos mēnešos ir palielinājusies salīdzinājumā ar 2012. gada sākumā vēroto samazinājumu, un to lielā mērā noteica enerģijas cenu dinamika.

2. MONETĀRĀS UN FINANŠU NORISES

2.1. NAUDA UN MFI KREDĪTI

Kopš 2012. gada sākuma vērotās naudas un kredītu atlikuma gada pieauguma tempa atšķirības 3. ceturksnī un oktobrī vēl vairāk palielinājās. Īpaši spēcīgas ieplūdes M3 tika reģistrētas oktobrī, bet privātajam sektoram izsniegto kredītu atlikums turpināja samazināties. Šīs spēcīgās ieplūdes M3 jāaplūko kontekstā ar nemonetāro finanšu starpnieku rīcībā esošo naudas līdzekļu turējumu ievērojamu svārstīgumu, un daļēji tās atspoguļoja arī divas euro zonas valstu valdību veiktās kapitāla iemaksas Eiropas Stabilitātes mehānismā (ESM). Apgrūtinātie (lai arī nedaudz uzlabojušies) finanšu tirgus apstākļi joprojām ierobežoja banku ilgāka termiņa finansējumu, jo noslēdzās agrāk veiktie vērtspapīrošanas darījumi un neto izteiksmē tika dzēstas ilgāka termiņa obligācijas. Neņemot vērā mēneša dinamikas lielo svārstīguma līmeni, jaunākie dati neliecina par pamatā esošās monetārās dinamikas tempa kāpumu.

2.2. NEFINANŠU SEKTORU UN INSTITUCIONĀLO IEGULDĪTĀJU FINANŠU IEGULDĪJUMI

Nefinanšu sektoru veikto finanšu ieguldījumu gada pieauguma temps 2012. gada 2. ceturksnī saruka, atspoguļojot ekonomiskās vides vispārējo pavājināšanos un ienākumu gūšanas iespēju samazināšanos. Apdrošināšanas sabiedrību un pensiju fondu veikto finanšu ieguldījumu gada kāpuma tempa kritums atspoguļoja vēroto negatīvo tendenci saistībā ar ieguldījumu apjomu, ko mājsaimniecības veikušas apdrošināšanas tehniskajās rezervēs. Ieguldījumu fondos 2012. gada 3. ceturksnī bija vērojama būtiska līdzekļu ieplūde, ko gandrīz pilnībā noteica obligāciju fondos veiktie ieguldījumi sakarā ar spriedzes mazināšanos šajos tirgos. Šīs norises daļēji izraisīja ECB paziņojums par tiešajiem monetārajiem darījumiem (TMD).

2.3. NAUDAS TIRGUS PROCENTU LIKMES

Naudas tirgus procentu likmes 2012. gada 5. septembrī–5. decembrī kopumā samazinājās. EONIA nedaudz saruka, paliekot zemā līmenī un atspoguļojot galveno ECB procentu likmju vēsturiski zemo līmeni, kā arī ievērojamo likviditātes pārpalikumu naudas tirgos darījumiem uz nakti. Naudas tirgus procentu likmju svārstīgums kopumā nemainījās.

2.4. OBLIGĀCIJU TIRGI

No augusta beigām līdz 5. decembrim nedaudz samazinājās AAA reitinga valdības obligāciju peļņas likmes, bet valdības ilgtermiņa obligāciju peļņas likmes ASV kopumā bija stabilas. Šajā periodā tirgus pārlicība par euro zonā valdošiem riskiem turpināja mazināties, izskanot paziņojumiem par tiešajiem

monetārajiem darījumiem (TMD), kā arī citām pozitīvām ziņām, piemēram, par banku savienības izveidē un Spānijas banku sektora restrukturizācijā panākto progresu, kā arī par vienošanos par Grieķijas parādu. Turpināja samazināties gan valdības, gan finanšu uzņēmumu obligāciju procentu likmju starpība salīdzinājumā ar AAA reitinga obligācijām. Starpību sarukums bija krasāks emitentiem ar zemāku reitingu. Turklāt bija vērojama arī likviditātes prēmiju un implicētā svārstīguma samazināšanās. Vienlaikus ilgtermiņa inflācijas gaidu rādītāji, kuru pamatā ir tirgus dati, liecina, ka tirgus dalībnieku inflācijas gaidas joprojām pilnībā ir cenu stabilitātei atbilstošā līmenī.

2.5. KAPITĀLA VĒRTSPAPĪRU TIRGI

No 2012. gada augusta beigām līdz 5. decembrim akciju cenas euro zonā palielinājās aptuveni par 6%, bet ASV kopumā nemainījās. Septembrī pēc ECB paziņojuma par tiešo monetāro darījumu (TMD) veikšanas kārtību un paziņojumiem par turpmākiem monetārās stimulēšanas pasākumiem ASV bija vērojams krass akciju cenu kāpums abās tautsaimniecībās. Euro zonā pozitīvo tirgus noskaņojumu vēl vairāk veicināja finanšu stabilitātes stiprināšanas pasākumi ar banku savienības izveides palīdzību, Spānijas banku sektora restrukturizācijā panāktais progress un vienošanās par Grieķijas atbalsta programmu. ASV akciju cenas, īpaši divos mēnešos pirms decembra sākuma, negatīvi ietekmēja t.s. fiskālās klints draudi. Aplūkojamā periodā abās tautsaimniecībās zonās akciju cenas finanšu sektorā bija augstākas nekā nefinanšu sektorā. Akciju tirgus nenoteiktība, ko nosaka pēc implicētā svārstīguma, saruka gan euro zonā, gan ASV.

2.6. NEFINANŠU SABIEDRĪBU FINANSĒJUMA PLŪSMAS UN FINANSIĀLAIS STĀVOKLIS

2012. gada jūlijā–oktobrī euro zonas nefinanšu sabiedrību finansējuma reālās izmaksas samazinājās, atspoguļojot visaptverošu kritumu visās apakškategorijs, bet jo īpaši uz tirgus instrumentiem balstītā parāda izmaksu samazināšanos. Kas attiecas uz finansējuma plūsmām, banku veiktās nefinanšu sabiedrību kreditēšanas gada pieauguma temps 2012. gada 3. ceturksnī turpināja sarukt. Ierobežoto kreditēšanas dinamiku noteica vājš pieprasījums, stingri banku kreditēšanas nosacījumi un banku aizdevumu aizstāšana ar alternatīviem finansējuma avotiem (piemēram, parāda vērtspapīriem), kas 2012. gada 3. ceturksnī turpināja palielināties.

2.7. MĀJSAIMNIECĪBU SEKTORA FINANSĒJUMA PLŪSMAS UN FINANSIĀLAIS STĀVOKLIS

2012. gada 3. ceturksnī un oktobrī euro zonas mājsaimniecību finansēšanas nosacījumus raksturoja banku aizdevumu procentu likmju turpmāks pakāpenisks sarukums. Tas atspoguļoja galveno ECB procentu likmju samazināšanas ietekmi, kā arī euro zonas finanšu tirgus sadrumstalotības mazināšanos pēc ECB paziņojuma par tiešajiem monetārajiem darījumiem (TMD). Tomēr mājsaimniecību finansēšanas nosacījumu ziņā saglabājās būtiskas atšķirības starp valstīm. Mājsaimniecībām izsniegto MFI aizdevumu atlikuma gada pieauguma temps, kas koriģēts atbilstoši pārdošanas un vērtspapīrošanas darījumu ietekmei, 3. ceturksnī samazinājās līdz 1.0% un pēc tam vēl saruka, oktobrī sasniedzot 0.8%. Tādējādi jaunākie dati vēl arvien liecina par ierobežotu mājsaimniecību kreditēšanas dinamiku, daļēji atspoguļojot to, ka mājsaimniecībām vairākās valstīs jāsamazina to parādi. Tiek lēsts, ka mājsaimniecību parāda attiecība pret bruto rīcībā esošajiem ienākumiem 3. ceturksnī nedaudz palielinājusies, bet mājsaimniecību procentu maksājumu slogs pamatā saglabāties nemainīgs.

3. CENAS UN IZMAKSAS

Saskaņā ar *Eurostat* ātro aplēsi euro zonas SPCI gada inflācija 2012. gada novembrī noslīdēja līdz 2.2% salīdzinājumā ar 2.5% oktobrī un 2.6% iepriekšējos divos mēnešos. Pamatojoties uz pašreizējām biržā tirgto naftas nākotnes līgumu cenām, gaidāms, ka nākamgad inflācija turpinās samazināties, kļūstot zemāka par 2%. Politikai svarīgajā periodā, ņemot vērā euro zonas vājo ekonomisko aktivitāti un pienācīgi stabilizētās ilgtermiņa inflācijas gaidas, pamatā esošajam cenu spiedienam joprojām vajadzētu būt mērenam. Šo novērtējumu atspoguļo arī Eurosistēmas speciālistu 2012. gada decembra makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai, kas paredz, ka SPCI gada inflācija 2012. gadā būs 2.5%, 2013. gadā – 1.1–2.1% un 2014. gadā – 0.6–2.2%. Salīdzinājumā ar ECB speciālistu 2012. gada septembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm 2013. gada diapazons pārskatīts un pazemināts. Riski, kas apdraud cenu dinamikas perspektīvu, uzskatāmi par kopumā līdzsvarotiem.

4. PRODUKCIJAS IZLAIDE, PIEPRASĪJUMS UN DARBA TIRGUS

Euro zonas reālais IKP 2012. gada 2. ceturksnī samazinājās par 0.2% salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni, bet 3. ceturksnī saruka par 0.1%. Pieejamie statistiskie un apsekojumu rādītāji joprojām liecina par nemitīgi vāju ekonomisko aktivitāti gada pēdējā ceturksnī, lai gan pēdējā laikā daži rādītāji stabilizējušies zemā līmenī un finanšu tirgus konfidence turpinājusi uzlaboties. Īsākā termiņā gaidāms, ka vāja aktivitāte būs vērojama arī nākamgad, atspoguļojot sliktā patērētāju un investoru noskaņojuma un ierobežotā ārējā pieprasījuma nelabvēlīgo ietekmi uz iekšzemes izdevumiem. Pakāpeniskam atveseļošanās procesam vajadzētu sākties 2013. gadā, kad parādīsies stimulējošās monetārās politikas nostājas un finanšu tirgus konfidences rādītāju būtiskas uzlabošanās ietekme uz privātajiem iekšzemes izdevumiem, un spēcīgākam ārējam pieprasījumam vajadzētu arī veicināt eksporta kāpumu. Šis novērtējums atspoguļots Eurosistēmas speciālistu 2012. gada decembra euro zonas makroekonomiskajās iespēju aplēsēs, kas paredz, ka reālā IKP gada pieaugums 2012. gadā būs -0.6 — -0.4% , 2013. gadā -0.9 — -0.3% un 2014. gadā 0.2 — 2.2% . Salīdzinājumā ar ECB speciālistu 2012. gada septembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm 2012. un 2013. gada diapazoni pārskatīti un pazemināti. Saglabājas euro zonas tautsaimniecības perspektīvas lejupvērstie riski.

5. FISKĀLĀS NORISES

Saskaņā ar Eiropas Komisijas 2012. gada rudens ekonomisko prognozi euro zonā panākts nozīmīgs progress budžeta nesabalansētības mazināšanas jomā. Par to liecina gaidāmais būtiskais euro zonas valstu valdības budžeta deficīta samazinājums no 4.1% no IKP 2011. gadā līdz 3.3% no IKP 2012. gadā. Turpmāka uzlabošanās paredzama 2013. un (mazākā mērā) – 2014. gadā. Vienlaikus prognozēts, ka euro zonas valdības parāda attiecība 2012. gadā pārsniegusi 90% no IKP, bet 2014. gadā sasniegs 94.3% no IKP. Lai novērstu pārmērīgu budžeta deficītu dažās valstīs un, plašākā nozīmē, tuvinātu valdības parāda rādītājus atsaucēs vērtībai, būs nepieciešamas turpmākas fiskālās korekcijas, nodrošinot ciešu atbilstību visām uzņemtajām saistībām saskaņā ar stingrāku pārvaldības regulējumu.

6. EUROSISTĒMAS SPECIĀLISTU MAKROEKONOMISKĀS IESPĒJU APLĒSES EURO ZONĀ

Pamatojoties uz informāciju, kas pieejama līdz 2012. gada 23. novembrim, Eurosistēmas speciālisti sagatavojuši euro zonas makroekonomiskās attīstības iespēju aplēses.¹ Pēc neliela aktivitātes krituma 2012. gada 3. ceturksnī prognozēts, ka tuvākajā laikā reālais IKP vēl nedaudz samazināsies. Šāda īstermiņa perspektīva atspoguļo vāju ārējo pieprasījumu un kopējo nelabvēlīgo ietekmi uz iekšzemes patēriņu, ko veido vājie noskaņojuma rādītāji saistībā ar spriedzi euro zonas finanšu tirgos, fiskālā konsolidācija, augstas preču cenas un aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanas process privātajā sektorā. Pieņemot, ka spriedze finanšu tirgos vairs nepastiprināsies, prognozēts, ka reālais IKP 2013. gadā pavisam nedaudz atveseļosies, un to veicinās ārējā pieprasījuma un izmaksu konkurētspējas uzlabošanās labvēlīgā ietekme uz eksportu, stimulējošās monetārās politikas nostājas labvēlīgā ietekme uz iekšzemes privāto pieprasījumu, galvenokārt zemāku pārtikas un preču cenu noteiktā inflācijas krituma pozitīvā ietekme uz reālajiem rīcībā esošajiem ienākumiem. Paredzams, ka reālā IKP gada vidējais pieaugums 2012. gadā būs -0.6 — -0.4% , 2013. gadā -0.9 — -0.3% un 2014. gadā 0.2 — 2.2% .

Prognozēts, ka euro zonas SPCI inflācija iespēju aplēšu periodā samazināsies. Gaidāms, ka kopējās SPCI inflācijas vidējais pieauguma temps 2012. gadā būs aptuveni 2.5%, 2013. gadā 1.1 — 2.1% , bet 2014. gadā 0.6 — 2.2% . Paredzams, ka šo samazinājumu noteiks pārtikas un enerģijas komponentu dinamikas palēnināšanās preču cenu krituma apstākļos. Gaidāms, ka SPCI inflācija (izņemot pārtiku un enerģiju) iespēju aplēšu periodā pamatā saglabāsies stabila.

¹ Eurosistēmas speciālistu makroekonomiskās iespēju aplēses kopīgi izstrādā ECB un euro zonas valstu NCB speciālisti. Šīs iespēju aplēses divas reizes gadā izmanto par pamatu Padomes vērtējumam par tautsaimniecības attīstību un cenu stabilitātes riskiem. Sīkāka informācija par izmantotajām procedūrām un metodēm sniegta dokumentā *A guide to Eurosystem staff macroeconomic projection exercises* ("Eurosistēmas speciālistu makroekonomisko iespēju aplēšu sagatavošanas rokasgrāmata"; ECB, 2001. gada jūnijs), kas pieejams ECB interneta vietnē. Lai atspoguļotu ar iespēju aplēsēm saistīto nenoteiktību, katra mainīgā lieluma atainošanai izmanto diapazonus. Tos veido, izmantojot atšķirības starp faktisko iznākumu un vairāku iepriekšējo gadu laikā sagatavotajām iespēju aplēsēm. Diapazons ir divreiz lielāks par šo atšķirību vidējo absolūto vērtību. Izmantotā metode, t.sk. korekcijas, kas veiktas, lai atspoguļotu izņēmuma gadījumus, izskaidrota dokumentā *New procedure for constructing Eurosystem and ECB staff projection ranges* ("Jauna Eurosistēmas un ECB speciālistu iespēju aplēšu diapazonu noteikšanas procedūra"; ECB, 2009. gada decembris), kas arī pieejams ECB interneta vietnē.

EUROSISTĒMAS SPECIĀLISTU MAKROEKONOMISKĀS IESPĒJU APLĒSES EURO ZONAI

Pamatojoties uz informāciju, kas pieejama līdz 2012. gada 23. novembrim, Eurosistēmas speciālisti sagatavojuši euro zonas makroekonomiskās attīstības iespēju aplēses.¹ Pēc neliela aktivitātes krituma 2012. gada 3. ceturksnī prognozēts, ka tuvākajā laikā reālais IKP vēl nedaudz samazināsies. Šāda īstermiņa perspektīva atspoguļo vāju ārējo pieprasījumu un kopējo nelabvēlīgo ietekmi uz iekšzemes patēriņu, ko veido vājie noskaņojuma rādītāji saistībā ar spriedzi euro zonas finanšu tirgos, fiskālā konsolidācija, augstas preču cenas un aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanas process privātajā sektorā. Pieņemot, ka spriedze finanšu tirgos vairs nepastiprināsies, prognozēts, ka reālais IKP 2013. gadā pavisam nedaudz atveseļosies, un to veicinās ārējā pieprasījuma un izmaksu konkurētspējas uzlabošanās labvēlīgā ietekme uz eksportu, stimulējošās monetārās politikas nostājas labvēlīgā ietekme uz iekšzemes privāto pieprasījumu, galvenokārt zemāku pārtikas un preču cenu noteiktā inflācijas krituma pozitīvā ietekme uz reālajiem rīcībā esošajiem ienākumiem. Paredzams, ka reālā IKP gada vidējais pieaugums 2012. gadā būs -0.6—-0.4%, 2013. gadā -0.9—-0.3% un 2014. gadā -0.2—-2.2%.

Prognozēts, ka euro zonas SPCI inflācija iespēju aplēšu periodā samazināsies. Gaidāms, ka kopējās SPCI inflācijas vidējais pieauguma temps 2012. gadā būs aptuveni 2.5%, 2013. gadā -1.1—-2.1% un 2014. gadā -0.6—-2.2%. Paredzams, ka šo samazinājumu noteiks pārtikas un enerģijas komponentu dinamikas palēnināšanās preču cenu krituma apstākļos. Gaidāms, ka SPCI inflācija (izņemot pārtiku un enerģiju) iespēju aplēšu periodā pamatā saglabāsies stabila.

1. ielikums

TEHNISKIE PIEŅĒMUMI PAR PROCENTU LIKMĒM, VALŪTU KURSIEM, PREČU CENĀM UN FISKĀLO POLITIKU

Tehniskie pieņēmumi par procentu likmēm un preču cenām balstīti uz tirgus gaidām atbilstoši stāvoklim 2012. gada 15. novembrī. Pieņēmums par īstermiņa procentu likmēm ir tīri tehnisks. Īstermiņa procentu likmes nosaka pēc 3 mēnešu EURIBOR, tirgus gaidas iegūstot, pamatojoties uz biržā tirgoto nākotnes līgumu procentu likmēm. Saskaņā ar attiecīgo metodiku šo īstermiņa procentu likmju vidējais rādītājs 2012. gadā būs 0.6%, 2013. gadā -0.2% un 2014. gadā -0.3%. Tirgus gaidas attiecībā uz euro zonas valstu valdības 10 gadu obligāciju nominālajām peļņas likmēm rāda, ka 2012. gadā vidējais līmenis būs 3.8%, 2013. gadā -3.6% un 2014. gadā -4.0%. Atspoguļojot nākotnes darījumu tirgus procentu likmju tendences un tirgus procentu likmju pārmaiņu pakāpenisko ietekmi uz aizdevumu procentu likmēm, gaidāms, ka gan īstermiņa, gan ilgtermiņa banku aizdevumu procentu likmes 2013. gadā sasniegs zemāko līmeni un pēc tam pamazām paaugstināsies. Gaidāms, ka kredītu piedāvājuma nosacījumi euro zonā 2012. un 2013. gadā negatīvi ietekmēs ekonomisko aktivitāti un 2014. gadā to ietekme būs nosacīti neitrāla. Attiecībā uz preču cenām, pamatojoties uz tendenci biržā tirgoto nākotnes līgumu tirgū divu nedēļu periodā, kas beidzās pēdējā datu aktualizēšanas dienā, pieņemts, ka *Brent* jēlnaftas vidējā cena 2012. gadā būs 111.7 ASV dolāri par barelu, 2013. gadā -105.0 ASV dolāri par barelu un 2014. gadā -100.5 ASV dolāri par barelu. Pieņemts, ka neenerģijas preču cenas ASV dolāros 2012. gadā pazemināsies par 7.5% un 2013. gadā -par 1.5%, bet pēc tam 2014. gadā pieaugs par 3.3%.²

¹ Eurosistēmas speciālistu makroekonomiskās iespēju aplēses kopīgi izstrādā ECB un euro zonas valstu NCB speciālisti. Šīs iespēju aplēses divas reizes gadā izmanto par pamatu Padomes vērtējumam par tautsaimniecības attīstību un cenu stabilitātes riskiem. Sīkāka informācija par izmantotajām procedūrām un metodēm sniegta dokumentā *A guide to Eurosystem staff macroeconomic projection exercises* ("Eurosistēmas speciālistu makroekonomisko iespēju aplēšu sagatavošanas rokasgrāmata"; ECB, 2001. gada jūnijs), kas pieejams ECB interneta vietnē. Lai atspoguļotu ar iespēju aplēsēm saistīto nenoteiktību, katra mainīgā lieluma atainošanai izmanto diapazonus. Tos veido, izmantojot atšķirības starp faktisko iznākumu un vairāku iepriekšējo gadu laikā sagatavotajām iespēju aplēsēm. Diapazons ir divreiz lielāks par šo atšķirību vidējo absolūto vērtību. Izmantotā metode, t.sk. korekcijas, kas veiktas, lai atspoguļotu izņēmuma gadījumus, izskaidrota dokumentā *New procedure for constructing Eurosystem and ECB staff projection ranges* ("Jauna Eurosistēmas un ECB speciālistu iespēju aplēšu diapazonu noteikšanas procedūra"; ECB, 2009. gada decembris), kas arī pieejams ECB interneta vietnē.

² Pieņēmumi par naftas un pārtikas cenām balstīti uz biržā tirgoto nākotnes līgumu cenām līdz aplēšu perioda beigām. Tiek pieņemts, ka pārējo neenerģijas ilgtietojuma preču cenas līdz 2013. gada 4. ceturksnim atbildīs biržā tirgoto nākotnes līgumu cenām un pēc tam attīstīsies atbilstoši pasaules ekonomiskajai aktivitātei.

Pieņemts, ka divpusējie valūtas kursi iespēju aplēšu periodā nemainīsies salīdzinājumā ar vidējiem rādītājiem, kuri dominēja divu nedēļu periodā, kas beidzās pēdējā datu aktualizēšanas dienā. Tas nozīmē, ka ASV dolāra kurss attiecībā pret euro iespēju aplēšu periodā būs 1.28. Pieņemts, ka euro vidējais efektīvais kurss 2012. gadā samazināsies par 5.5% un 2013. gadā – par 0.9%.

Pieņēmumi par fiskālo politiku pamatoti uz atsevišķu euro zonas valstu budžeta plāniem, kas bija pieejami 2012. gada 23. novembrī. Tie ietver visus politikas pasākumus, kurus jau apstiprinājuši valstu parlamenti vai kurus valdības jau sīki izstrādājušas un kurus, domājams, apstiprinās likumdošanas procesā.

STARPTAUTISKĀ VIDE

Paredzams, ka pasaules reālā IKP pieaugums (izņemot euro zonu) pakāpeniski kļūs straujāks, 2013. gadā sasniedzot 3.8% (2012. gadā – 3.7%) un 2014. gadā – 4.5%. Pēc pieauguma tempa krituma 2012. gada 2. ceturksnī jaunākie IKP dati dažos reģionos liecina par nedaudz straujāku pasaules ekonomiskās aktivitātes kāpumu gada beigās. Gaidāms, ka vidējā termiņā pasaules tautsaimniecības pieauguma tempu mazinās lēnā līdzsvara atjaunošanās dažādos attīstīto valstu tautsaimniecības sektoros un turpmāku uzlabojumu nepieciešamība gan valsts, gan privātā sektora bilancēs šajās valstīs. Neraugoties uz dažās jomās, īpaši ASV mājokļu tirgos, panākto progresu, parāda līmenis vairākās lielākajās attīstītajās valstīs joprojām ir paaugstināts. Attīstības valstīs izaugsme palēninājusies saistībā ar ārējā pieprasījuma samazināšanos un iepriekš īstenotas stingrākas politikas ietekmi. Gaidāms, ka mazāk stingrā monetārās politikas nostāja pēdējos mēnešos vienlaikus ar fiskālās stimulēšanas pasākumiem dažās valstīs un finansēšanas apstākļu uzlabošanās veicinās pakāpenisku attīstības valstu tautsaimniecības izaugsmes atjaunošanos. Tiek pieņemts, ka pasaules tirdzniecības rādītāji īstermiņā būs vāji un pakāpeniski uzlabosies nākamajā gadā. Tiek lēsts, ka gada pieauguma tempa izteiksmē euro zonas ārējais pieprasījums 2012. gadā palielināsies par 3.4%, 2013. gadā – par 3.7% un 2014. gadā – par 6.8%.

REĀLĀ IKP PIEAUGUMA IESPĒJU APLĒSES

Euro zonas reālais IKP 2012. gada 3. ceturksnī samazinājās par 0.1% pēc 0.2% krituma iepriekšējā ceturksnī un stagnācijas 1. ceturksnī. Iekšzemes pieprasījums 2012. gada pirmajos trijos ceturkšņos saruka. Privātais patēriņš bija ierobežots, atspoguļojot zemo reāli rīcībā esošos ienākumu līmeni. Turklāt šķiet, ka nestabils patērētāju noskaņojums euro zonas finanšu tirgos valdošās spriedzes un augoša bezdarba kontekstā kavējis intensīvāku patēriņa izlīdzināšanu. Zemais un joprojām krītošais jaudu izmantošanas līmenis, pieprasījuma perspektīvu pasliktināšanās, paaugstinātā nenoteiktība un nelabvēlīgie kredītu piedāvājuma apstākļi dažās valstīs mazinājuši ieguldījumus uzņēmējdarbībā. Neto eksporta ieguldījums izaugsmē 2012. gada pirmajos trijos ceturkšņos bija pozitīvs, taču tas galvenokārt saistīts ar vājo importa pieaugumu. Sakarā ar šo faktoru turpmāku nelabvēlīgu ietekmi gaidāms, ka reālā IKP kritums īstermiņā turpināsies.

Tālākā nākotnē, pieņemot, ka spriedze finanšu tirgos neturpināsies pastiprināties, gaidāms, ka euro zonas reālais IKP nākamā gada 1. pusgadā stabilizēsies un pēc tam pakāpeniski atkal sāks pieaugt. Domājams, ka 2013. gadā pozitīvu ieguldījumu reālā IKP kāpumā nodrošinās pakāpeniska eksporta pieauguma tempa paātrināšanās, ko veicinās ārējā pieprasījuma dinamika un konkurētspējas uzlabošanās, neliela vispārējā pieprasījuma apstākļos joprojām saglabājoties vājiem importa rādītājiem. Gaidāms, ka kāpuma atjaunošanos veicinās arī stimulējošās monetārās politikas nostājas labvēlīgā ietekme uz iekšzemes privāto pieprasījumu un zemāku pārtikas un preču cenu radītā inflācijas krituma pozitīvā ietekme uz reāli rīcībā esošajiem ienākumiem. Taču gaidāms, ka paaugstinātās nenoteiktības, fiskālās konsolidācijas un dažās valstīs joprojām aktuālās aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanas nepieciešamības nelabvēlīgā ietekme uz iekšzemes pieprasījumu iespēju aplēšu periodā mazināsies tikai pakāpeniski. Kopumā gaidāms, ka paredzamā atveseļošanās vēsturiskā vērtējumā joprojām būs lēna. Gada vidējā izteiksmē gaidāmais euro zonas reālā IKP kāpums 2012. gadā būs –0.6––0.4%, 2013. gadā ––0.9––0.3% un 2014. gadā – 0.2–2.2%.

Detalizētākā skatījumā paredzams, ka ārpus euro zonas veiktā eksporta pieaugums 2012. gada 2. pusgadā būs vājš un pēc tam kļūs straujāks, atspoguļojot ārējā pieprasījuma pakāpenisku nostiprināšanos.

Gaidāms, ka euro zonas eksporta tirgus daļas pēc nesen vērojamās paplašināšanās 2013. un 2014. gadā nedaudz saruks, atkal atsākoties ilgstošajai lejupvērstajai tendencei. Paredzams, ka eksports euro zonā pieaugs daudz lēnāk nekā eksports uz ārpus euro zonas esošajām valstīm sakarā ar samērā vājo iekšzemes pieprasījumu euro zonā.

Gaidāms, ka privātie nemājokļu ieguldījumi euro zonā tuvākajā laikā būtiski samazināsies sakarā ar paaugstināto nenoteiktību, slikto uzņēmēju noskaņojumu, zemo jaudu izmantošanas līmeni, vājām pieprasījuma prognozēm un nelabvēlīgajiem kredītu piedāvājuma apstākļiem dažās valstīs. Paredzams, ka vēlāk iespēju aplēšu periodā atkal atsāksies to pieaugums. Šādu dinamiku veicinās iekšzemes un ārējā pieprasījuma nostiprināšanās, ļoti zemās procentu likmes un peļņas procenta pieaugums. Domājams, ka notiekošā bilanču pārstrukturēšana, nenoteiktība saistībā ar spriedzi euro zonas finanšu tirgos un nelabvēlīgie finansēšanas apstākļi dažās euro zonas valstīs iespēju aplēšu periodā turpinās kavēt paredzamo uzņēmumu ieguldījumu kāpuma atjaunošanos. Gaidāms, ka ieguldījumi mājokļos visā iespēju aplēšu periodā samazināsies sakarā ar reāli rīcībā esošo ienākumu nelielo pieaugumu, nestabilo patērētāju noskaņojumu un iespējamām turpmākām mājokļu tirgus korekcijām dažās valstīs. Paredzams, ka šī nelabvēlīgā ietekme ar uzviju kompensēs ieguldījumu mājokļos salīdzinošo pievilcīgumu dažās citās valstīs, kur tos veicina vēsturiski zemās hipotēku kredītu procentu likmes. Gaidāms, ka valdības ieguldījumi samazināsies līdz pat 2014. gada beigām sakarā ar vairāku euro zonas valstu fiskālās konsolidācijas programmām.

1. tabula. Makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai

(gada vidējās pārmaiņas; %)¹⁾

	2011	2012	2013	2014
SPCI ²⁾	2.7	2.5–2.5	1.1–2.1	0.6–2.2
Reālais IKP	1.5	–0.6––0.4	–0.9–0.3	0.2–2.2
Privātais patēriņš	0.1	–1.2––1.0	–1.1––0.1	–0.4–1.4
Valdības patēriņš	–0.2	–0.6–0.2	–1.2–0.0	–0.4–1.2
Kopējā pamatkapitāla veidošana	1.6	–4.2––3.4	–4.2––1.0	–1.0–3.6
Eksports (preces un pakalpojumi)	6.5	2.1–3.7	–0.4–5.0	2.0–8.6
Imports (preces un pakalpojumi)	4.3	–1.1–0.3	–1.7–3.7	1.7–7.7

1) Reālā IKP un tā sastāvdaļu iespēju aplēsēs izmantoti atbilstoši darbadienu skaitam koriģēti dati. Importa un eksporta iespēju aplēsēs ietverta euro zonas iekšējā tirdzniecība.

2) Nulles diapazons 2012. gadā skaidrojams ar skaitļu noapaļošanu.

Tuvākajā nākotnē paredzams turpmāks privātā patēriņa sarukums. Tas atspoguļo reāli rīcībā esošo ienākumu krasu samazināšanos, ko tikai daļēji kompensē īslaicīgs straujš uzkrājumu līmeņa attiecības sarukums, mājtsaimniecībām cenšoties izlīdzināt patēriņu. Zemā reāli rīcībā esošo ienākumu līmeņa pamatā ir spēcīgais nodarbinātības līmeņa samazinājums un patēriņa cenu pieaugums, kas ir straujāks nekā nominālās darba samaksas vienam darbiniekam kāpums, fiskālās konsolidācijas pasākumi dažās euro zonas valstīs un zems ar darba samaksu nesaistīto ienākumu līmenis. Gaidāms, ka privātais patēriņš 2013. gada laikā stabilizēsies, atspoguļojot reāli rīcībā esošo ienākumu kāpuma mērenu atjaunošanos sakarā ar fiskālās konsolidācijas un nodarbināto skaita samazināšanas negatīvo seku pakāpenisku izzušanu un preču cenu spiediena mazināšanās labvēlīgo ietekmi uz reālajiem ienākumiem. 2014. gadā sakarā ar darba ienākumu straujāku kāpumu, uzlabojoties darba tirgus apstākļiem, atsāksies neliels privātā patēriņa pieaugums. Taču gaidāms, ka uzkrājumu attiecības pakāpeniska palielināšanās, kas sāksies 2013. gada sākumā, atspoguļojot nelabvēlīgo situāciju darba tirgū un agrāk novērotās mājtsaimniecību patēriņa izlīdzināšanas tendences mazināšanos, kavēs privātā patēriņa atjaunošanos. Paredzams, ka valdības patēriņš 2012. un 2013. gadā saruks sakarā ar fiskālās konsolidācijas pasākumiem un 2014. gadā nedaudz pieaugs.

Gaidāms, ka šā gada 2. pusgadā importa apjoms no ārpus euro zonas esošajām valstīm būs samazinājies un atkal sāks pieaugt 2013. gadā, lai gan tā tempu joprojām palēninās vājš kopējais pieprasījums.

Paredzams, ka iespēju aplēšu periodā neto tirdzniecība pozitīvi ietekmēs IKP pieaugumu, atspoguļojot spēcīgāku eksporta palielināšanos vienlaikus ar vāju importa dinamiku.

Gaidāms, ka pēdējo gadu vājā ekonomiskās aktivitātes dinamika nelabvēlīgi ietekmējusi potenciālo izaugsmi, lai gan precīzs šīs ietekmes apjoms tomēr vēl arvien ir ļoti nenoteikts. Iespējams, ka joprojām zemais nodarbinātības un ieguldījumu līmenis arī turpmāk mazinās potenciālo ražošanas apjoma pieaugumu. Ņemot vērā vājās reālā IKP pieauguma perspektīvas, paredzams, ka negatīvā ražošanas apjoma starpība 2012. un 2013. gadā palielināsies un pēc tam 2014. gadā nedaudz samazināsies.

CENU UN IZMAKSU IESPĒJU APLĒSES

Paredzams, ka kopumā SPCI inflācija salīdzinājumā ar 2012. gada vidējo līmeni (aptuveni 2.5%) 2013. gadā saruks līdz 1.1–2.1% un 2014. gadā būs 0.6–2.2%. Inflācijas kritums 2013. gadā galvenokārt atspoguļo paredzamo spēcīgo enerģijas cenu inflācijas un (mazāk) pārtikas cenu inflācijas samazināšanos. Enerģijas cenu inflācijas kritums galvenokārt skaidrojams ar gaidāmo iepriekšējo naftas cenu kāpumu ietekmes mazināšanos un pieņēmumiem par pakāpenisku naftas cenu sarukumu iespēju aplēšu periodā. Līdzīgi pārtikas cenu inflācijas kritums atspoguļo pieņēmumu, ka pārtikas preču cenas pasaulē un Eiropā iespēju aplēšu periodā nedaudz pazemināsies, savukārt to agrāko kāpumu ietekme izzudīs. Turpretī par SPCI inflāciju (izņemot pārtiku un enerģiju) paredzams, ka tā kopumā saglabāsies stabila. Tas, ka šim inflācijas rādītājam acīmredzami nepiemīt cikliskums, atspoguļo to pamatā esošo faktoru atšķirīgo dinamiku. Gaidāms, ka 2012. un 2013. gadā netiešo nodokļu un administratīvi regulējamo cenu kāpums radīs augšupvērstu spiedienu uz pamatinflāciju, kompensējot lejupvērsto spiedienu saistībā ar vājo iekšzemes pieprasījumu. Tiek pieņemts, ka 2014. gadā nodokļu pieauguma ietekme būs neliela, daļēji atspoguļojot to, ka pašlaik pieejams maz informācijas par šo gadu, savukārt produkcijas apjoma starpības pakāpeniskajam sarukumam, kas skaidrojams ar augošu aktivitāti, vajadzētu mazāk ierobežot cenu kāpumu.

Ārējais cenu spiediens pēdējos mēnešos nedaudz pastiprinājies saistībā ar naftas un pārtikas preču cenu palielināšanos. Tā kā tiek pieņemts, ka iespēju aplēšu periodā preču cenas samazināsies, paredzams, ka importa deflatora gada pārmaiņu vidējais temps 2013. gadā būtiski palēnināsies un turpinās sarukt arī 2014. gadā. Runājot par iekšzemes cenu spiedienu, gaidāms, ka atlīdzības vienam nodarbinātajam gada pieauguma temps 2013. un 2014. gadā kopumā būs stabils. Paredzams, ka vienības darbaspēka izmaksu kāpums šajā gadā paātrināsies un 2013. gadā saglabāsies straujš, algām augot ātrāk nekā produktivitātei, taču 2014. gadā temps palēnināsies sakarā ar ciklisku produktivitātes paaugstināšanos. Gaidāms, ka peļņas maržas 2012. gadā samazināsies un turpinās sarukt arī 2013. gadā, ierobežojot straujāku vienības darbaspēka izmaksu kāpumu vāja pieprasījuma apstākļos. Paredzams, ka pēc tam vienības darbaspēka izmaksu pazemināšanās un ekonomisko apstākļu uzlabošanās veicinās peļņas maržu pieauguma atjaunošanos.

SALĪDZINĀJUMS AR 2012. GADA SEPTEMBRA IESPĒJU APLĒSĒM

Salīdzinājumā ar 2012. gada septembra "Mēneša Biļetenā" publicētajām ECB speciālistu makroekonomiskajām iespēju aplēsēm reālā IKP pieauguma diapazona augšējā robeža 2012. gadam pazemināta, atspoguļojot vājāku īstermiņa perspektīvu. Arī reālā IKP kāpuma iespēju aplēses diapazons 2013. gadam ir pazemināts, atspoguļojot dažās euro zonas valstīs veikto papildu konsolidācijas pasākumu ietekmi uz iekšzemes pieprasījumu un zemāka ārējā pieprasījuma nelabvēlīgo ietekmi uz eksporta pieaugumu. Turklāt šī aplēse ietver nelabvēlīgāku tās ietekmes novērtējumu, ko uz iekšzemes pieprasījumu un īpaši uz pamatkapitāla veidošanu radīs paaugstinātā nenoteiktība saistībā ar spriedzi euro zonas finanšu tirgos. SPCI inflācijas iespēju aplēšu diapazons 2012. gadam sašaurināts un 2013. gadam – pazemināts. Tas atspoguļo agrāko euro kursa kāpumu un zemākas naftas cenas ASV dolāros.

2. tabula. Salīdzinājums ar 2012. gada septembra iespēju aplēsēm

(gada vidējās pārmaiņas; %)

	2012	2013
Reālais IKP – 2012. gada septembris	−0.6–0.2	−0.4–1.4
Reālais IKP – 2012. gada decembris	−0.6–0.4	−0.9–0.3
SPCI – 2012. gada septembris	2.4–2.6	1.3–2.5
SPCI – 2012. gada decembris	2.5–2.5	1.1–2.1

2. ielikums

CITU INSTITŪCIJU PROGNOZES

Pieejamas arī vairākas starptautisko organizāciju un privātā sektora iestāžu sagatavotās prognozes euro zonai. Taču šīs prognozes nav precīzi salīdzināmas cita ar citu vai ar Eurosistēmas speciālistu makroekonomiskajām iespēju aplēsēm, jo tās nav sagatavotas vienā laikā. Turklāt to pieņēmumi par fiskālajiem, finanšu un ārējiem mainīgajiem lielumiem, t.sk. naftas un citu preču cenām, iegūti, izmantojot atšķirīgas (daļēji nenorādītas) metodes. Visbeidzot, dažādās prognozēs izmantotas atšķirīgas metodes datu koriģēšanai atbilstoši darbadienu skaitam (sk. tabulu).

Saskaņā ar pašlaik pieejamajām citu institūciju prognozēm gaidāmais euro zonas reālā IKP samazinājums 2012. gadā būs 0.4–0.5%. Tas atbilst Eurosistēmas speciālistu iespēju aplēšu diapazonam. 2013. gadā paredzamais reālā IKP pieaugums ir −0.1–0.3%, un tas atbilst Eurosistēmas speciālistu iespēju aplēšu diapazona augšējai daļai. 2014. gadā paredzamais reālā IKP pieaugums ir 1.2–1.4%, un tas atbilst Eurosistēmas speciālistu iespēju aplēšu diapazonam.

Citu institūciju inflācijas prognozes paredz, ka SPCI gada vidējā inflācija 2012. gadā būs 2.3–2.5%. Šis diapazons ir nedaudz zemāks par Eurosistēmas speciālistu iespēju aplēšu diapazonu. 2013. un 2014. gadā gaidāmā SPCI inflācija attiecīgi būs vidēji 1.6–1.9% un 1.2–1.9%. Šīs prognozes abiem gadiem atbilst Eurosistēmas speciālistu iespēju aplēšu diapazonam.

Euro zonas reālā IKP pieauguma un SPCI inflācijas prognožu salīdzinājums

(gada vidējās pārmaiņas; %)

	Publiskošanas datums	IKP pieaugums			SPCI inflācija		
		2012	2013	2014	2012	2013	2014
SVF	2012. gada oktobris	−0.4	0.2	1.2	2.3	1.6	1.4
Survey of Professional Forecasters	2012. gada novembris	−0.5	0.3	1.3	2.5	1.9	1.9
Consensus Economics	2012. gada novembris	−0.5	0.0	1.2	2.5	1.9	1.7
Euro Zone Barometer	2012. gada novembris	−0.5	0.1	1.3	2.5	1.9	1.9
OECD	2012. gada novembris	−0.4	−0.1	1.3	2.4	1.6	1.2
Eiropas Komisija	2012. gada novembris	−0.4	0.1	1.4	2.5	1.8	1.6
Eurosistēmas speciālistu iespēju aplēses	2012. gada decembris	−0.6–0.4	−0.9–0.3	0.2–2.2	2.5–2.5	1.1–2.1	0.6–2.2

Avoti: Eiropas Komisijas ekonomiskās prognozes, 2012. gada rudens; SVF Pasaules tautsaimniecības perspektīvas, 2012. gada oktobris; OECD Tautsaimniecības perspektīvas, 2012. gada novembris; Consensus Economics prognozes; MJEconomics un ECB aptauja Survey of Professional Forecasters.

Piezīmes. Gan Eurosistēmas speciālistu makroekonomiskajās iespēju aplēsēs, gan OECD prognozēs uzrādīts atbilstoši darbadienu skaitam koriģēts gada pieauguma temps, bet Eiropas Komisija un SVF gada pieauguma tempu uzrāda, neveicot korekcijas atbilstoši darbadienu skaitam gadā. Citās prognozēs nav norādīts, vai tajās uzrādītie dati ir vai nav koriģēti atbilstoši darbadienu skaitam.